

ПРАВОВА ОСВІТА

УДК 378:34 (045)

І. М. Сопілко,
кандидат юридичних наук,
доцент

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНОГО ІНСТИТУТУ НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У статті аналізуються підходи до розуміння національної правосвідомості та питання становлення і розвитку національної свідомості студентів Юридичного інституту. Також окреслені основні принципи та особливості організації виховної роботи в Юридичному інституті НАУ, що сприяють патріотичному вихованню студентської молоді.

Ключові слова: національна свідомість, правосвідомість, студенти ЮІ НАУ, патріотизм

Поступове входження України до європейських і євроатлантичних структур вимагає осмислення власної ідентичності, випрацювання системи національно-державних інтересів та геополітичних пріоритетів, що покладаються в основу української перспективи. Українська перспектива базується на тисячолітній історико-культурній і господарській традиції, на прагненні до української державності, протягом всього історичного шляху українського народу [1, с. 35].

Становлення України як самостійної держави вимагає від кожного громадянина самовизначення і національного самоусвідомлення себе як громадянина України. Пріоритет на виховання національно свідомих, духовно багатих, всебічно розвинутих громадян України визначений у нормативно-правових, освітніх документах та відображений у державних виховних концепціях. Сьогодні важливо, щоб українська молодь мала свою життєву позицію, виражену у ставленні до власної країни, загальнолюдських і національних цінностей, народної культури, традицій [2, с. 10].

Національна доктрина розвитку освіти поставила за мету виховання особистості, морально досконалої людини, яка могла б розв'язати складні проблеми, що постали перед нашою державою, адже сьогодні – це період, коли змінюються суспільні відносини, загострюються соціальні проблеми, порушуються установлені норми і правила. І найбільше страждає від цього молодь. За Національною програмою виховання дітей та учнівської молоді в Україні метою ви-

ховання є становлення громадянина України, патріота своєї країни здатного виявляти національну гідність, знати свої обов'язки і права, бути конкурентноспроможним, успішно самореалізовуватися в соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал, носій культури.

Рівень національної свідомості визначають за допомогою знання історії свого народу (історична пам'ять), ставлення до національних традицій, символів, свят і звичаїв, особливо до мови свого етносу, почуття національної гідності і т.д.

Без національної самосвідомості не може бути патріота. Але справді національно свідомою людиною не може протиставляти свою націю всім іншим. Повага до свого, національного має поєднуватися з такою ж повагою до іншої нації і її особливостей. Український народ має гордитися тим, що на його землі вдається уникати міжетнічних конфліктів, що українці ніколи не застосовували силу для поневолення інших народів, ніколи не нищили чужої культури, що у них практично відсутні загарбницькі інстинкти [3, с. 87].

Включившись до процесу відродження національної системи виховання національної свідомості, головною метою колективу Юридичного інституту НАУ є передача молодому поколінню соціального досвіду, багатства духовної культури народу, його соціального досвіду, його національної ментальності, своєрідності, світобачення і на цій основі – формування особистих рис громадянина України: духовності, моральної, правової, трудової, екологічної, художньої – естетичної та

релігійної культури, розвитку індивідуальних здібностей і таланту студента-юриста.

Основними принципами організації виховної роботи в Юридичному інституті НАУ є:

- гуманізація виховного, дотримання педагогічної етики;
- демократизація у сфері міжособистісних стосунків;
- підготовка фахівців високого професійного та культурного рівнів, виховання студентів на основі визнання пріоритетності загальнолюдських цінностей як головної методологічної передумови;
- забезпечення права свободи мислення, права студентів на власну політичну, громадянську і життєву позицію;
- визнання пріоритету самовиховання студентів, організація їх індивідуальної діяльності, спрямованої на розвиток особистісного потенціалу;
- розвиток та підтримка студентського самоврядування, роботи студентських громадських об'єднань, підтримка різних форм взаємодії між деканатом, кафедрою, куратором і студентською академічною групою;
- зорієнтованість виховної роботи у навчальному закладі на подальшу професійну діяльність студента;
- системність, систематичність та послідовність в організації виховної роботи зі студентами.

Система заходів по становленню національної свідомості передбачає створення цілісної системи виховання студентської молоді в Юридичному інституті НАУ шляхом реалізації таких виховних завдань:

- забезпечення максимально сприятливих умов для самореалізації особистості відповідно до її інтересів та можливостей;
- формування правової культури, виховання поваги до Конституції України, законів України, державної символіки (Герба, Прапора, Гімну України) та історичних святинь;
- сприяння оволодінню студентством соціального досвіду, засвоєнню духовних та культурних надбань українського народу;
- формування духовних цінностей українського інтелігента: почуття патріотизму, національної свідомості, любові до українського народу, його історії, Української держави, рідної землі, родини, сім'ї, гордості за минуле і сучасне на прикладах вітчизняної історії, кращих зразків культурної спадщини;
- забезпечення умов для формування у молоді психологічної та фізичної готовності до

виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо оборони національних інтересів та незалежності держави, розвиток мотивації молоді до державної та військової служби;

- забезпечення духовної єдності поколінь, формування культури сім'ї та родини, виховання поваги до людей похилого віку, турботи про підростаюче покоління та людей з особливими потребами;
- консолідація діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування, навчальних закладів, громадських організацій щодо національно-патріотичного виховання;
- підтримка діяльності установ, навчальних закладів, організацій, клубів та осередків громадської активності, спрямованих на патріотичне виховання молоді;
- культивування кращих рис української нації – працьовитості, толерантності, прагнення до свободи, любові до природи та мистецтва, поваги до батьків та родини;
- сприяння розвитку фізичного, психічного та духовного здоров'я;
- реалізація індивідуального підходу до виховання особистості.

Виховна робота в Юридичному інституті НАУ, що забезпечує формування національної свідомості, методично забезпечена розробленими викладачами диспуатами, бесідами, лекціями, зустрічами з цікавими людьми, проведенням соціальних акцій, сценаріями виховних тематичних заходів, які присвячені формуванню національної свідомості у студентів.

Виховне напруження, яке витримується при проведенні занять, дискусій, конференцій, конкурсів, забезпечує формування у студентів уміння міжособистісного спілкування та набуття навичок поваги до націй, а також формування належного рівня національної свідомості.

В Юридичному інституті НАУ національне виховання студентів проводиться через заходи по формуванню національної свідомості і гідності.

У плануванні виховної роботи в Юридичному інституті НАУ включають завдання, практична реалізація яких спрямована на формування особистісних рис громадянина України, що містять в собі національну свідомість, розвиток духовності, моральну, художньо-естетичну, правову, трудову, фізичну, економічну культуру, які реалізуються та такими напрямками:

- формування національної свідомості і самосвідомості;
- виховання духовної культури особистості;

- виховання поваги до Конституції, законодавства України, державної символіки;
- формування високої мовної культури;
- утвердження принципів загальнолюдської моралі;
- формування високої художньо-естетичної культури;
- формування творчої, працелюбної особистості;
- формування екологічної культури людини;
- розвиток індивідуальних здібностей і талантів студентів Юридичного інституту НАУ.

Протягом року, в Юридичному інституті НАУ було проведено ряд заходів, щодо становлення національної свідомості у студентів.

За ініціативи першого проректора, народного депутата Максима Луцького, дирекції Юридичного інституту студентами та викладачами Юридичного інституту протягом грудня місяця 2011 р. була проведена благодійна акція «Доброти, милосердя та гуманізму». У рамках акції протягом місяця Студентська рада Юридичного інституту НАУ збирала одяг, іграшки, продуктові набори, канцелярські приладдя, які були передані в склад для надзвичайних ситуацій та Банк одягу Солом'янської районної організації Червоного Хреста м. Києва. Крім того, студенти Юридичного інституту відвідали свято Чудотворця Миколая для дітей із багатодітних, малозабезпечених сімей та для дітей-інвалідів. Усі маленькі гості свята отримали подаруночки.

На високому рівні проводиться свято Миколая, якого з нетерпінням чекає вся дітвора. Так, за ініціативи першого проректора, народного депутата Максима Луцького, дирекції Юридичного інституту 19 грудня 2011 р. Студентська рада інституту створила казкову атмосферу Дня Святого Миколая в дитячому садку № 490 Солом'янського району м. Києва. Студенти порадували діточок театралізованою постановкою, привітаннями, цікавими іграми. А вихованці садочку розповідали віршики, танцювали та співали, за що отримали солодкі подаруночки. І студенти-артисти, і дітки отримали від свята заряд позитиву на весь наступаючий рік. В пам'ять про милосердя Святого Миколая, в цей день в Юридичному інституті НАУ відзначається Міжнародний день допомоги бідним.

Одним із видів виховної роботи було проведення у квітні місяці 2012 р. конкурсу стінгазет і плакатів «Життя дається на добру справу», що висвітлює погляд студентів на проблеми тютюнопаління, алкоголізму і наркозалежності, поширення злочинності серед молоді, расової не-

терпимості, торгівлі людьми та насильства в сім'ї.

Студентською радою Юридичного інституту 3 квітня 2012 р. був проведений традиційний круглий стіл на тему «Я-патріот». Обговорювалися актуальні питання патріотичного виховання суспільства – «відродження та розвиток духу патріотизму», «чи справді кожен українець є патріотом?», «що ми можемо зробити для розвитку України?» В рамках заходу студентами Юридичного інституту та учнями Авіакосмічного ліцею були підготовлені вірші та есе, з якими можна буде ознайомитися в газеті Юридичного інституту «ЮІ.Info».

Особливо велику роль у формуванні гармонійної особистості з високим рівнем правової та моральної культури відіграють наставники академічних груп Юридичного інституту НАУ. У відповідності до затвердженого розкладу проведення корпоративних годин та індивідуальних планів виховної роботи наставники проводять бесіди та виховну роботу зі студентами.

Зокрема, наставниками були проведені тематичні бесіди на такі теми:

- Вплив акту злуки 22 січня 1919 р. на подальшу історію українського державотворення;
- День Соборності та свободи України;
- Знаємо свої права – виконуємо свої обов'язки;
- Здоровий спосіб життя – запорука здорового суспільства;
- Шкідливим звичкам скажемо «НІ»;
- Боротьба з проявами насильства за мотивами расової та національної ворожнечі, расизму та ксенофобії;
- Толерантність врятує світ;
- Мораль у сучасному суспільстві та ін.

З метою удосконалення виховної роботи по напрямку забезпечення формування національної свідомості було проведено 2 семінари: «Теоретико-методологічні засади виховної роботи» (27.03.2012 р.) та «Форми та методи виховної роботи» (22.05.2012 р.), де прийшли до висновку, що однією із форм удосконалення виховної роботи є проведення екскурсій до музеїв, виставок, відвідання театрів, а також екскурсій професійного спрямування – до Верховної Ради України, Конституційного та Верховного судів України, Інституту уповноваженого ВР з прав людини.

Так, у січні 2012 р. було проведено екскурсії до таких місць:

- Музей історичних скарбів України;
- Національний науково-природничий музей;

- Національний заповідник Софія Київська;
- Театр імені Івана Франка, вистава «Швейк»;
- Музей Київська фортеця;
- Національний музей Тараса Шевченка;
- Верховна Рада України;
- Козацьке селище «Мамаєва Слобода»;
- Національний Ботанічний сад ім. Гришка;
- Ботанічний сад ім. академіка С. Фоміна;
- Володимирський собор та ін.

Головними складовими національного виховання є громадське і патріотичне виховання. Саме тому викладачі працюють над дотриманням студентами Юридичного інституту НАУ моральних норм, вихованням патріотичних почуттів. Так, 11 вересня 2012 року у Юридичному інституті відбулася лекція професора Анатолія Тимченка на тему: «Партизанський рух в Україні у роки Великої Вітчизняної війни», присвячена Дню партизанської слави, що відзначається щорічно 22 вересня для вшанування пам'яті партизанів та підпільників у період Великої Вітчизняної війни. Під час лекції студенти дізналися про людей, які пройшли найскладніші випробування, відстояли право інших на свободу, врятували нашу країну та світ від нацизму. Проведення подібних заходів сприяє вихованню в молодіжному середовищі почуття патріотизму та поваги до старших поколінь та належного рівня національної свідомості майбутніх юристів.

І.М. Сопілко

Особенности формирования национального сознания студентов Юридического института Национального авиационного университета

В статье анализируются подходы к пониманию национального правосознания и вопросы становления и развития национального сознания студентов Юридического института. Также начерчены основные принципы и особенности организации воспитательной работы в Юридическом институте НАУ, что содействует патриотическому воспитанию студенческой молодежи.

I.M. Sopilko

The features of national conscience formation of the students of Law Institute of National Aviation University

In the article analyzes the approaches of understanding of the national conscience and the issues of standing and grooving of the national conscience of the students of Law Institute. Also is explores the main principles of organization of educational work in Law Institute of NAU, that promoting the formation of patriotic education of student youth.

Література

1. Українська національна ідея як детермінанта державотворчих процесів / Ф. Медвідь // Політ. менеджмент – 2005. – № 1. – С. 35–43.
2. Розлуцька Г. Формування національної свідомості українців у процесі державотворення / Г. Розлуцька // Науковий вісник ужгородського національного університету Серія педагогіка соціальна робота. – Ужгород. – 2009. – Вип. 16–17. – 208 с.
3. Кресіна І. О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси (етнополітичний аналіз) : монографія / І. О. Кресіна. – К. : Вища школа, 1998. – 392 с.
4. Головатий М. Національна самосвідомість як засаднича умова формування державності / М. Головатий // Персонал: журнал інтелектуальної еліти. – К.: МАУП, 2007. – № 11. – 130 с.
5. Ушинський К. Д. Про народність у громадському вихованні: Вибрані педагогічні твори. У 2-х т. / К. Д. Ушинський. – К.: Рад. Школа. – Т. 1. – 1983. – С.43-103.
6. Юнг К. Г. Аналитическая философия / К. Г. Юнг. – СПб., 1994. – 132 с.
7. Юцишин О. І. Поняття національного характеру, ментальності і національної свідомості як інструмент культурологічного аналізу / О. І. Юцишин // Наука. Релігія. Суспільство: Наук. журнал. – Донецький державний інститут штучного інтелекту. – 2010. – № 3. – С. 221–227.